

האם יש תפקיד לאשה רק מפני שהיא אשתו של איש

רעייתו של...

ציפי מנשה, העולם היה

סוניה ו...
לא בארץ ולא בחו"ל

לאה, רעייתו של יצחק רבין, כיום שריהביטחון ובעבר רמטכ"ל, שגריר ישראל בארצות הברית וראש-משלה, הפכה את תפקיד "רעייתו של" לתפקיד מרכזי, ועשתה ממנו כמעט אידאולוגיה. לא מומן פירסמה רבין ספר אוטוביוגרפי, ושמו, הפלא ופלא, כל הזמן אשתו. כסיפרה מספרת רבין, שהתחתנה עם בעלה עוד בתקופת הפלמ"ח, ושגם אז היה לו תפקיד מרכזי. היא מספרת גם על ניסיון אחד ויחיד בחייה, שבו ניסתה

אין ספק שהאשה היוצאת-דופן מכולן היא סוניה פרס, רעייתו של מי שהיה ראש-הממשלה והיום משמש כממלא-מקום ושר-החוץ. הרבה תמ"ות הועלו באשר להתנהגותה, הנראית מזוהה בעיני רבים, והיו אף כאלה שמתחו עליה ביקורת שלילית. נוכחותה של סוניה פרס באירועים ממלכתיים או מיפגמים היא נדירה ביותר. היא לא התראיינה מעולם, היא אינה נותנת את הסוטה לאירועים, אינה משמשת יושבת-ראש לאירועים וציבוריים התנדוטיים וגם אין לה

היריעה על ניסיון-ההתנסות בחייו של ג'ורג' סולץ, שרי-החוץ האמריקאי, כמלהך ביקור ממלכתי בבוליביה, הרעישה את העולם. מכונתו של השר אומנם לא נפגעה, אך המכונת שבה ישבה אשתו נפגעה. האשה יצאה ללא פגע. מעטים שאלו את עצמם אחרי אירוע חריג זה מה בעצם עשתה הגברת סולץ בביקור-עבודה של בעלה השר. מדוע הוא סוחר אותה לכל מקום כרחבי הגלובוס? מהו תפקידה בתוך סצינה כזאת של ביקור ממלכתי?

ציפי מנשה, העולם היה

לאה ו...
כמעט אידאולוגיה

"יצאתי לעבודה מעולם לא זכתה בתמיכה ובעידוד מצידו של יצחק... שהייתי בבית מקילה עליו להתמסר..."

לצאת לעבודה. זה היה ב-1958, והיא לימדה במשך שנתיים אנגלית בבית-ספר בנווה-הגן; "שמחתי לצאת מהבית למיסגרת של חיי-עבודה", היא אומרת. לאורך כל הספר שזורים תיאורים של התמודדות עם חיי היום-יום, בעוד בעלה עובר מתפקיד בכיר אחד למישנהו.

קאריירה מיקצועית משל עצמה. היא אינה מונצחת בתמונות בעת ביקורים בתי-חולים, כשילדים תלויים עליה; או בביקורים בשכונות-מצוקה, כשהיא מחבקת קטנים ובייחוסם. היא גם אינה משתמשת ברכב הממשלתי לנסיעות פרטיות אחרות. היא גם אינה לוקחת את הסוכריות שבתפקיד בעלה, ואינה מתלווה אליו לנסיעות לחו"ל.

לפני חודשיים הסעירה פרשה את הבית הלבן בוושנגטון. העיתונות גילתה כי ננסי רגן, הגברת הראשונה של ארצות-הברית, נוהגת להתייעץ רר-קבע באסטרולוגית, וכי מפת הכוכבים משפיעה לעיתים על מדיניות הנשיא והבית הלבן.

ועוד היא מוסיפה בספר: "יצאתי לעבודה מעולם לא זכתה בתמיכה ובעידוד מצידו של יצחק... והאמת היא, שנושא העבודה שלי, המימוש העצמי שלי, מעולם לא הטריד אותי יותר מדי. הרגשתי, אף שלא נאמר לי מפורשות, שחשוב ליצחק לדעת שאני בבית עם הילדים, וששהייתי בבית מקלה עליו להתמסר כל-יכולו למה שהוא עושה יומם ולילה."

כשהוא נוסע בתפקיד רישמי, והפרוטוקול של אותה המדינה מחייב נוכחות אשה ליד הגבר, מארגנת לו המדינה המארכת אשה שתלווה אותו באירועים מסוג זה. כך היה לאי-אחת מאת

לשעבר, נאלץ להתפטר מתפקידו זה אחרי שהתגלה כי לאה, רעייתו, שכחה לסגור חשבון-דולארים שהיה לשניים מומן כהונתו של בעלה כשגריר-ישראל בארצות-הברית. האימרה המפורסמת אומרת כי מאחורי כל גבר מצליח עומדת אשה. (האימרה הפמיניסטית הנגדית טוענת, אגב, שמאחורי כל אשה מצליחה עומדת היא עצמה).

ציפי מנשה, העולם היה

אורה ו...
17 העברות של דירה

בעת כהונתו של רבין כרמטכ"ל נהגה אשתו לארח מדי פעם בביתה את נשותיהם של האלופים. בפגישות אלה על כוס-קפה, בין שיחות על ילדים ובישולים, נהגה לתת לנשים עצות איך עליהן להתנהג ומה עליהן לעשות. רבין אינה חושבת ש"רעייתו של" הוא תפקיד לפני עצמו. "שום דבר אינו מחייב", היא אומרת, "זה תלוי לחלוטין ברצונה של האשה עצמה. בארצות-הברית זה אחרת. שם זה יותר מחייב, אבל יש לזה הסבר. שם הבחירה היא אישית לכל מועמד ולכל תפקיד, ואז באופן טבעי המישפחה נרתמת לעזרתו של הגבר.

בעת ביקוריו הממלכתיים בארצות-הברית. מעטים יודעים כי סוניה פרס עושה בחשאי-כמעט עבודה התנדבותית, ומתמירה בה כבר תקופה ארוכה — ללא מצלמות, ללא טלוויזיה, ללא עיתונות, ללא יחסי-ציבור. היא מגיעה פעמיים בשבוע ברכב הפרטי שלה למוסד לילדים מפגרים בירושלים, ועוזרת לצוות הטיפולי במקום. אין היא נוהלת בשום עבודה, ולא-אחת אפשר למצוא אותה כשמטאטא בידה, והיא עוסקת בעבודות-ניקיון פשוטות ביותר.

בארצות-הברית, שם הבחירות הן אישיות (לא רק לתפקיד הנשיא, אלא גם לקונגרס) משמשים בני-מישפח חותיהם של המועמדים כלי-מישחק לא-פחות חשובים בהצגה הגדולה. לעולם נראה מועמד כשאשתו, ולרוב הוריו וילדיו, עומדים מאחוריו ומנפחים ידדים אל הקהל. עד היום, יותר מ-20 שנה אחרי שני רצח הנשיא ג'ון קנדי, עדיין מופיעות על מירקעי הטלוויזיה בארצות-הברית סררות חדשות המספרות על ג'קלין, רעייתו, שהפכה לימים לרעייתו של איל-ההון היווני אריסטוטלס אונאסיס.

"לדעתי, פה זה שונה לגמרי. אשה יכולה להילוות אל הבעל ולהוציא מסקנות ממה שהתפקיד מחייב — אם זה אירוח או נסיעות או דברים אחרים. אני, למשל, מנצלת את המעמד לאירי-גונים שאני עומדת כראשם בין השאר האגודה למען ילדים אוטיסטיים."

אך סוניה פרס היא אחת מני רבות, המוכיחה, אולי, שאפשר גם אחרת. והיא עושה זאת, כך נראה, מתוך בחירה.

פרס: כמעט בהחבא

הרצוג ושמי: העמותות

אין זה מיקרה נדיר ששנותיהם של נבחרים-ציבור עומדות כראש עמותות ואירגונים ציבוריים שונים. במיקרה כזה יש אינטרס משותף. לאירגונים, כדאי "להעמיד אשה כזאת כראש, משום שמטבע-הדברים יש לה הקשרים הנכונים בכל חלונות המימשל הגבוהים, היא מכירה גם את אנשי-הממון המתאימים, ולכל אחד כדאי לבוא לאירועי-התרמה הנערך בחסותה, פן תספר בבית, ואז יתגסס בו הדבר בתחומים אחרים. גם ל"רעייתו של" יש אינטרס לעמוד כראש אירגון או עמותה, מכיוון שזה נותן לה קורס-יכל תעסוקה, זה נותן לה

רבין: כל הזמן אשתו

בין נשות הפוליטיקאים אפשר להבחין בשתי קבוצות עיקריות. אותן שבעליהן עשו קודם קאריירה צבאית, ואותן שלא. נשותיהם של אנשי-הצבא למדו כבר מגיל צעיר להתמודד לחיות עם בעל, שהקאריירה היא הדבר הראשון בסולם-העדפויות שלו. הן למדו מתחילת רכסן המשותפת להתמודד לבר עם בעיות היום-יום, כי הבעל נמצא בבית רק לעיתים רחוקות, וגם אז רק בשעות מאוחרות של הלילה. הן למדו שהן צריכות לגרל את הילדים לבר, להסתדר עם מחלותיהם ובעיותיהם, ללמוד להתמודד עם ברו דולף וקצר חשמלי. ואולי הבעייה הקשה מכל: הן למדו להתמודד עם העברות-דירה בכפופות. אורח-חיים זה אינו משאיר לאשה זרימה מקום וזמן לפיתוח קאריירה עצמאית משל עצמה.

ר עיותיהם של נבחרים-ציבור מהוות נושאת-העניינות נרחבת, גם בארץ, ומשמעות לא אחת נושאים לכתבות עיתונאיות. גם בארץ אין זה מחוה נדיר לראות פוליטיקאי, כמעט בכל דרג, המציג את אשתו לראווה. לעתים קרובות מסופר על רעייה כזאת הרוחפת את בעלה. המיקרה האחרון היה בבחירות השביעיות של תנועת-החרות, כאשר שאול עמור, ראש עיריית מיגדל-העמק, התבקש לוותר על ההתמודדות כשביעיות למען אחרים, והוא אמר את המישפט המפורסם: "אבל מה תגיד סוזן, אשתי?" מבדיקה אצל כמה מנשותיהם של הפוליטיקאים קשה לקבל תשובה חרי-משמעית באשר להגדרת תפקידה של "הרעייה", אם יש בכלל תפקיד כזה. כל אחת ורדתה על הנושא, כל אחת והדרך המיוחדת שבה היא מנסה להתמודד עם ה"תפקיד" המיוחד. בארץ אין נורמות מקובלות לצד זה של הפוליטיקה, ואשה הישר בעיניה תעשה.

ציפי מנשה, העולם היה

שולמית ו...
ראש עמותה וקרן